

ੴ

ਗੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚਾਰ

GURBANI CONTEMPLATION

61

ਸ਼ਬਦ

SHABAD

WORDLESS-WORD

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ, ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੈ

Rare is the Person who Understands *Shabad*

PART – 4

‘KHOJI’

ਭਾਗ 4

ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਇਹ—

ਸੱਤ-ਰੰਗ (Seven Colours)

ਜੀਵਨ-ਰੋਂ

ਗਰਮੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਨਿਰਮਲਤਾ, ਆਦਿ

ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀਆਂ—

ਅਮਿਤ

ਇਕ ਸਾਰ

ਸਹਜ-ਸੁਭਾਇ

ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ

ਦਾਤਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ, ਸੂਰਜ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਧੁਪ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੋਈ—

ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ,

ਵਿਉਂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ,

ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ,

ਘਾਲਨਾ ਨਹੀਂ ਘਾਲੀ,

ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ।

SHABAD Part-4

In the rays of the sun all the virtues of the sun are present. The -

seven colours

life current

heat

light

purity etc.

are virtues whose

limitless

changeless

spontaneous

omnipresent

bounties etc., have been **provided by the sun** to the whole world **through its rays** from the very beginning.

For this sunlight, we

did not think about it,

didn't have to plan for it

never made a request for it,

did not make any effort,

never paid any price

ਜਦ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤ ਅਥਵਾ 'ਧੁਪ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ 'ਧੁਪ' ਜਾਂ ਧੁਪ ਦੇ ਸੌਮੇ 'ਸੂਰਜ' ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਧੁਪ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ 'ਧੁਪ' ਦੇ ਸੁਖਦਾਈ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਫੇਰ ਧੁਪ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਧੁਪ' ਦਾ ਸੁਖਦਾਈ ਨਿਘ ਤੇ ਚਾਨਣ ਮਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਧੁਪ' ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ 'ਪੇਸ਼' ਕਰਨਾ ਹੀ, ਸਾਡੀ 'ਕਮਾਈ' ਜਾਂ ਜਤਨ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦ ਅਸੀਂ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਦੀਆਂ ਦੈਵੀ ਦਾਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਤੇ 'ਨਿਘ' ਨੂੰ 'ਮਾਣਨਾ' ਯਾ 'ਵਾਂਝੇ ਰਹਿਣਾ', ਸਾਡੇ ਮੁਢਲੇ ਯਤਨ, ਅਥਵਾ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਅਨੰਤ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਮੁਲੀ, ਦੁਰਲਭ ਤੇ ਵੱਡੀ ਦਾਤ 'ਸਬਦੁ' ਹੀ ਹੈ। 'ਸਬਦੁ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਤੇ ਸੁਖ ਆਦਿ, ਸਹਜ-ਸੁਭਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਬਦੁ ਦਾ ਅਨੁਭਵੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੀ, ਇਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਨੀਸਾਣੁ ਯਾ ਲੱਛਣ ਹੈ।

ਰਾਮਦਾਸ ਸੋਢੀ ਤਿਲਕੁ ਦੀਆ, ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਸਚੁ ਨੀਸਾਣੁ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੨੩)

ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਸਚਾ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੈ ਜਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਏਥੇ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦਾਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਘਾਲਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਘਾਲਨਾ ਯਾ ਕਮਾਈ 'ਨਾਮ-ਮਾਤਰ' ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਕੁ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਆਸ ਰਖ ਕੇ ਜਗਿਆਸੂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਮਾਰਥਕ ਘਾਲਨਾ ਯਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਨੰਤ-ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਪਜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ 'ਨਿਹਾਲ' ਲਫਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੇ ॥

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਪਾਏ ਗੁਰਸਬਦੀ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੫)

Whenever we are separated from this divine bounty or 'sunlight', it is certainly **not the fault of the 'sunlight'** or the source of the sunlight, the 'sun'.

If for some reason we **move away from the sunlight**, then we **move away from the comfort giving virtues** of the 'sunlight'. When we **move again into** the illumination of the sunlight, then we once again enjoy the comfort giving warmth and light of the sunlight. Moving from darkness and **coming into the presence of the 'sunlight'** is our own 'earning' our own effort.

In the same way when we, through the cultivation of 'Word-Consciousness' remain in God's presence, then automatically we obtain the divine gifts of the Timeless Being. Similarly, **whether we 'enjoy' the 'illumination' and 'warmth or 'remain separated', is dependant on our efforts or the cultivation of the 'Word Consciousness'.**

Of the endless bounties of the Primal Lord *Waheguru*, the most priceless, the most rare, and the **biggest gift is indeed the 'Shabad or Word'**. Through the illumination of the 'Shabad or Word', **all the Divine virtues and comforts etc., are obtained spontaneously**. For this reason the intuitional illumination of the *Shabad* or Word is indeed the sign, **the insignia or the nature of Divine blessing**.

The Guru blessed Ram Dass Sodhi with Guru's status, which is the token of being the embodiment of the True Lord. 623

The Shabad, the Word, is the true seal of the Lord's approval.
It is through the Perfect Guru, that the Wise Lord is known. 1188

It is important to mention a truth here, that the obtaining of the **blessings of the 'Shabad or Word'** and many endless gifts from the Guru cannot be compared with the efforts or attempts of the devotee. In other words, **in the face of blessing, the effort or the attempt of the devotee is just in name only**. When a devotee puts in spiritual effort or endeavour, **the Guru bestows upon him infinitely more blessing than what he expects or hopes for**. The *Satgurus* have used the word 'nihaal' to express the happiness, bliss and gratefulness that sprouts in the mind of the devotee on obtaining these blessings and gifts.

By Guru's Shabad, he sees the Lord with his eyes.
By Guru's Shabad, he applies the ointment of spiritual wisdom to his eyes; the Merciful Master, in His Mercy, unites him with Himself.
1065

ਗੁਰਿ ਤੁਠੈ ਨਾਮੁ ਦਿੜਾਇਆ ਹਮ ਕੀਏ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲੁ ॥

ਜਨ ਨਾਨਕਿ ਅਤੁਟੁ ਧਨੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਹਰਿ ਧਨੁ ਮਾਲੁ । (ਪੰਨਾ-੧੩੧੫)

ਏਹ ਕਿਨੇਹੀ ਦਾਤਿ ਆਪਸ ਤੇ ਜੋ ਪਾਈਐ ॥

ਨਾਨਕ ਸਾ ਕਰਮਾਤਿ ਸਾਹਿਬ ਤੁਠੈ ਜੋ ਮਿਲੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੭੪)

‘ਨਦਰਿ-ਨਿਹਾਲ’ ਦੀ ਭਾਵਕ ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—

ਮਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ, ਇਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ‘ਰੋਂ’ ਰਵਿ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦ ਕਦੀ ਬੱਚਾ ਭੱਲੇ-ਭਾਏ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰ-ਮਈ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਰਿੜਾ’ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਿਆਰ ਉਮਡ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੀਬਰ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੇ ਉਛਾਲ ਵਿਚ, ਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ‘ਆਪਾ’ ਅਥਵਾ ‘ਜੁੱਸਾ’, ‘ਪਿਘਲ ਕੇ’, ਉਬਲ ਕੇ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਨੋਖੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਡ-ਲਡਾਉਂਦੀ, ਸੋਹਣੇ ਪਿਆਰ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚੇ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਤੇ ਅਸੀਸਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ‘ਫੁਟ’ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਤੇ ਸਾਰਾ ‘ਜੁੱਸਾ’ ਪਿਆਰ ਨਿਘ ਨਾਲ ਪਿਘਲ ਕੇ, ‘ਦੁੱਧ’ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਛਲ ਕੇ (Over-flow) ਵਗ ਟੁਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੇਲ ‘ਮਾਂ-ਪਿਆਰ’ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਤੀਬਰ ਵੇਗ ਦੇ ਉਛਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਯਾ ਜਾਦੂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗ਼ੈਰ-ਮਾਮੂਲੀ ਕਦਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਾਧਾਰਣ ਛਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ‘ਰੱਬ’ ਦੇ ਭਗਤ ਯਾ ‘ਪਿਆਰੇ’ ਜਦ ਕਦੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਇ ‘ਰੱਬੀ-ਪਿਆਰ’ ਵਿਚ ਮਤਵਾਲੇ ਹੋ ਕੇ, ਸਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਿਚ, ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਏ ਕੌਈ ਸਰਧਾ ਦੀ ਭੇਟਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ‘ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ’ ਦੀ ਅਨੋਖੀ, ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਜਵਾਬ (Response) ਵਿਚ, ਪ੍ਰੇਮਸ਼ਰ ਦੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਹਿਰਦਾ ਭੀ ਆਪਣੇ ‘ਪਿਆਰੇ ਭਗਤ’ ਉਤੇ ਰੀਝ ਕੇ ਉਛਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਰੋਂ-ਘਰੋਂ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤਾਂ—‘ਨਾਮੁ’, ‘ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ’ ਅਤੇ ‘ਸੇਵਾ’ ਆਦਿ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮੂੰਹ-ਮੰਗੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਗੱਢੇ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ‘ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਹੀਰਾ, ਹੁੰਡੀ, ਅਤੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਬੀਜ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇ, ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਬਦੁ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਨਾਲ ਜੋ ਬਰਕਤਾਂ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਕਠਨ ਹੈ।

*In his mercy, the Guru has implanted the Name within me and has **made me happy with his Shabad.***

Slave Nanak has attained the inexhaustible wealth; the Lord Master's Name is his wealth and property. 1315

What sort of gift is this, which we receive only by our own asking?

Nanak, that is the wonderful gift, which is received from the Lord, when He is mightily pleased. 474

To understand the in-depth meaning of the ‘**glance of grace**’, the example of ‘motherly love’ is being given –

In the mother’s heart, a ‘**current**’ of love spontaneously keeps flowing for her child, but sometimes when a child is able to ‘delight’ it’s mother with some **love-filled innocent sentiments**, then a **unique love develops** in her heart for the child. In the **overflowing of this intense motherly love** emotions, the **mother’s whole ‘self’ or ‘body’ spills over into her extraordinary actions** and (in this state) **she cuddles** the child in extraordinary ways, uttering beautiful sentimental words to call the child. From the deep recesses of her love filled heart, **various positive wishes and blessings spontaneously ‘spring’ forth**. The mother’s blood and her whole body **melts with warm love and takes the form of ‘milk’** which over-flows from her bosoms. **This whole play is the manifestation or magic** of the intense wave of the over-flow of ‘motherly love’s affectionate desires.

Exactly in the same way, sometimes when God’s devotees or ‘beloveds’, **innocently get intoxicated in ‘Divine-love’**, and in the intensity of faith-filled desire, spontaneously present some faith-filled offering, then like the mother, in response to the extraordinary innocence filled affectionate desire of the Its devotee, **the blessings and the heart of the Primal Being too spontaneously gets overwhelmed and over flows**. From His doorway and home, He blesses (His devotee) with Divine gifts – ‘Naam’, ‘goblet of affection’ and ‘service’ etc together with enormous amounts of **numerous other verbally requested boons** which in Gurbani have been referred to as ‘**nadhari nadhar nihāl**’ and numerous examples are available in our Guru’s history of such happenings.

Bhai Gurdas Ji, gives the examples of jewel, bill of exchange and the seed of the boh tree to stress the point that by imbibing the ‘Shabad or Word’ in the heart, it is difficult to estimate the good fortunes and blessings that the Satguru showers (on his devotees).

ਜੈਸੇ ਹੀਰਾ ਹਾਥ ਮੈ ਤਨਕ ਸੌ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ ਮੌਲ ਕੀਏ ਡੇ ਦਮਕਨ ਭਰਤ ਭੰਡਾਰ ਜੀ ॥
 ਜੈਸੇ ਬਰ ਬਾਧੇ ਹੁੰਡੀ ਲਾਗਤ ਨ ਭਾਰ ਕਛੁ ਆਗੈ ਜਾਇ ਪਾਈਅਤਿ ਲਛਮੀ ਅਪਾਰ ਜੀ ॥
 ਜੈਸੇ ਬਟ ਬੀਜਅਤਿ ਸੂਖਮ ਸਰੂਪ ਹੋਤ ਬੋਏ ਸੈ ਬਿਬਿਧ ਕਰੈ ਬਿਰਖਾ ਵਿਬਾਰ ਜੀ ॥
 ਤੈਸੇ ਗੁਰ ਬਚਨ ਸਚਨ ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਮੈ
 ਜਾਨੀਐ ਮਹਾਤਮ ਯਦੇ ਹੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜੀ ॥ (ਕ.ਭਾ.ਗੁ. 373)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਲਛਮ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲਛਮ ਕੇਵਲ ਅਲੰਕਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ, 'ਪ੍ਰੇਮ-ਮਈ ਆਤਮਿਕ-ਅਨੰਦ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ, ਇਕ ਸੰਗੀਤਕ ਢੰਗ ਹੈ। ਕਈ ਜਗਿਆਸੂ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਤੋਂ ਪੰਜ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੁਰਤਿ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅਨਹਦ-ਨਾਦ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਤ, ਪੰਜ ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ 'ਮੰਤ੍ਰ' ਨੂੰ ਹੀ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਬਹੁਪੱਖੀ 'ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ' ਤੇ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ, ਚਿਤ, ਬੁੱਧੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਤੇ ਵਰਤ-ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਰੀ ਮਨ ਵਿਚੋਂ 'ਨੀਵੇਂ' ਖਿਆਲ ਤੇ ਵਲਵਲੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਅਚਨ-ਚੇਤ ਅਤੇ ਸੁਤੇ-ਸਿਧ ਹੀ 'ਫੁਹਾਰੇ' ਯਾ ਚਸਮੇ (Fountain or Spring) ਵਾਂਗ 'ਲਗਾਤਾਰ' ਫੁਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੀਵੇਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਗੁਰੂ ਬਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੇ ਨੀਵੇਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ—

ਭੈ-ਭਾਵਨੀ

ਰੱਬੀ-ਸਿਫਤ

ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ

ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ

ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ

ਰੱਬੀ ਅਨੰਦ

ਆਤਮਿਕ ਖੇਡਾ

ਭਾਣਾ, ਆਦਿ

4

Just as a precious stone looks small in the hand, but when sold it fills the treasury with cash.

Just as the bill of exchange that is tied to the frills of an apparel has no weight, yet when presented to the rich merchant he exchanges it will a huge amount of cash.

Just as the seed of the boh tree is very tiny but when sown, it flourishes into a very huge tree.

In the same way, the gathering of the word of the Guru, is known to gursikhs and its importance will only be realised when one goes to the court of the Lord Waheguru. Kabet B G 373

In *Gurbani* the word '**Panch Shabad**' (five primal sounds) has been used many times. This word is a figure of speech, a **poetic method to indicate 'love-filled Divine bliss'**. Many devotees take '*Panch Shabad*' to mean, hearing the five types of sounds in the sub-conscious or consciousness and believe this to be the unstruck melody. Some denominations regard the '*Mantra*' of the five words as the '*Panch Shabad*'. In this way quite unnecessarily we get involved in petty debates.

To free oneself from such external debates and fallacies, the following discussion is presented.

Before the cultivation of the '*Shabad*', our mind, consciousness and intellect are dominated by the ways of corruption. In the corrupt mind, 'base' thoughts and emotions unexpectedly and automatically and 'continuously' keep gushing out like a fountain or spring. Only a human-being can quietly experience these base thoughts in his consciousness.

But when the seeker starts to cultivate the '*Shabad*' or Word, then slowly through the grace of the Guru, in place of the base thoughts and emotions sprouting in his mind, **virtuous Divine thoughts**, emotions and deliberations such as—

desire for love

godly-praise

love of the Primal Being

selfless service

divine bliss

spiritual blooming

Divine Will etc.

4

ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ, ਵਲਵਲੇ, ਫੁਰਨੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ। 'ਚਸਮੇ' ਜਾਂ 'ਫੁਹਾਰੇ' ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਤ ਯਾ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਗਾਤਾਰ ਉਪਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰਤ ਵਿਚ 'ਸਬਦੁ', ਕਈ ਤਰੰਗਾਂ, ਰੰਗਾਂ, ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਤਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ, ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਅਨਹਦ-ਸਬਦ' ਜਾਂ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚੇਚਾ ਉਦਮ, ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ, ਇਵੇਂ ਹੀ, 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦੇ ਮੇਲ ਹੋਣ ਤੇ, ਦੇਵੀ ਖਿਆਲਾਂ, ਵਲਵਲਿਆਂ ਤੇ ਸੁੰਪਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਸੁਰਤਿ ਵਿਚ ਉਪਜਦੀਆਂ ਤੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜੀ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ—

ਅਜਪਾ-ਜਾਪ
ਅਨਹਦ-ਸਬਦੁ
ਪੰਚ-ਸਬਦ
'ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਵਨਾ'
'ਪਿਰਮ-ਪਿਆਲਾ ਚੁਪ ਚਬੋਲਾ'
ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ
ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਦੇਵੀ-ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ 'ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰੇਮ' ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਵੇ ਯਾ ਹਉਮੈ ਦੀ ਅੰਸ ਲੋਸ ਮਾਤਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਾਮ ਰਸੀਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ 'ਸੁਰਤਿ' ਨੂੰ 'ਸਬਦੁ' ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਕਰਕੇ 'ਪੰਚ-ਸਬਦ' ਜਾਂ ਸੰਗੀਤਕ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ 'ਬਾਂ', ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ 'ਨਾਮੁ ਯਾ 'ਸਬਦੁ' ਹੀ ਸੁਣਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਨਾਦਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿਅਰਥ ਸਮਝ ਕੇ ਕੇਵਲ 'ਰੱਬੀ-ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ 'ਚੁਪ-ਬੋਲੀ', ਦੇਵੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਯਾ 'ਅਨਹਦ ਸਬਦ' ਵਿਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਪੰਚ ਸਬਦ ਇਕ ਸਬਦ ਮਿਲਾਏ।
ਰਾਗ ਨਾਦ ਸੰਬਾਦ ਲਖਿ ਭਾਖਿਆ ਭਾਉ ਸੁਭਾਉ ਅਲਾਏ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. 6/10)

keep sprouting continuously by themselves like a 'fountain' or 'spring' from the consciousness or ethical-self.

In this way the '*Shabad* or Word' manifests and extends in many waves, colours and forms in the consciousness.

It is these internal Divine thoughts, emotions and Divine spiritual flights that are called 'unstruck-word' or 'Panch Shabad'. It is important to indicate here that, as in the first situation where no special effort, strength or discipline was needed to generate base thoughts and emotions, in the very same way, upon the linking of the 'Word & Consciousness', Divine thoughts, emotions and waves of love flights keep sprouting spontaneously in the Consciousness and keep the seeker connected to the feet of the Primal Being Waheguru. This is what is called -

chantless-chant
unstruck word
pure-word
within my mind, I enjoy the Lord, Har, Har.
goblet of love's silent word
unstruck melody
thundering presence of the universal Lord

The foundation of these divine thoughts and intentions is the '**Guru's-Love**'. That is why there is not even an inkling or trace of exhibitionism or egotism in them.

Bhai Gurdas Ji has affirmed clearly that a person savouring *Naam*, one who merges his Consciousness in the '*Shabad* or Word', **hears only the 'Naam' or 'Shabad' instead of the 'five-words' or 'musical sound'**, and regards the disputes of musical sounds as unnecessary. Thus, he merges and remains intoxicated only in the silent language of 'godly love', divine inclinations or 'unstruck-word'.

The gurmukh while immersing his meditational faculty in the Word listens to the Word alone even as the five types of musical sounds resound. Considering the ragas and nadas only as the medium, the gurmukh discusses and recites with love.

VBG 6/10

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਲੈ ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਚੁਪਿ ਚਬੋਲਾ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੪/੧੭)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਨਣਾ ਸੁਰਤਿ ਕਰਿ ਪੰਚ ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਅਲਾਪੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੬/੧੮)

ਪੰਚ ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਲਿਵ ਪੰਜੁ ਪੰਜੇ ਪੰਜੀਹ ਲਾਣੈ । (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. ੪੦/੨੦)

ਪੰਚ ਸਬਦੁ ਧੁਨਿਕਾਰ ਧੁਨਿ ਤਹ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੬੧)

ਸਾਧ-ਸੰਗਤਿ ਵਿਚ ਗੁਰਸਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ, ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ, ਨਕਦੇ-ਨਕਦੀ 'ਦਾਤ' ਜਾਂ 'ਬਰਕਤ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਬਰਕਤ' ਜਾਂ 'ਦਾਤ' ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਦੁਖ, ਕਲ-ਕਲੋਸ਼ ਮਨੁਖ ਭੋਗਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਤੋਂ ਉਪਜਦੇ ਹਨ। 'ਸਬਦੁ' ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਗਿਆਸੂ, ਮਾਇਕੀ ਦੁਖ-ਸੁਖ ਤੋਂ ਉਚਾ ਉਠਕੇ, ਕਦੀ ਕਦੀ ਫਿਨ-ਭਰ ਆਤਮਿਕ ਸੁਖ ਦੀ ਝਲਕ ਮਹਿਸੂਸ ਯਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਫਿਨ-ਪਲ ਆਤਮਿਕ ਸੁਖ ਤੇ ਰਸ ਦੀ ਯਾਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ।

'ਸਬਦੁ' ਦਾ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਮਨ ਵਿਚ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ-ਵਿਚਾਰ ਉਪਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ, ਐਦੇਸ਼ਾ ਆਦਿ ਮਾਇਕੀ ਫਰਨੇ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦੇ ਅਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਨ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਦੀ ਤਾਰ ਦੀ ਖਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਈਰਖਾ, ਦਵੈਤ, ਕਾਮਾਦਿਕ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਤਿ, ਬੁਧੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੁਆਰਥੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਤਥਾਹੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਸਬਦੁ' ਦੁਆਰਾ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਤਿ ਤੇ ਬੁਧੀ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਰੂਪੀ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਓਹੀ ਮਤਿ ਤੇ ਬੁਧੀ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਗੁੜਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਜਨਮ ਦੀ ਕੁਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਦੀ 'ਮਾਇਕੀ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀ' ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਘੋਰ-ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਗੁਰ-ਸਬਦੁ ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਇਕੀ ਜਗਤ ਧੂੰਏਂ ਦੇ 'ਪਹਾੜ' ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ 'ਹਨੇਰਾ' ਉਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਰਿ ਸਬਦੁ ਮਿਟਿਆ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ॥

ਜਤਿਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮੇਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੭੬੮)

*The Guru's word he receives is Waheguru, the wondrous Lord, and remain **silently immersed in delight.*** VBG 4/17

*When a gurmukh, Guru orientated one, listens attentively to, or himself sings the word of God, that is **equal to the five ecstatic sounds** in the brain of the yogi.* VBG 6/18

*Absorbing consciousness in **five qualities of word** (para, pasyanti, madhyama, vaikhari and matrika), one tames all the all the five times five, that is all the proclivities of human nature.* VBG 40/20

*The Lord is manifest in the tenth gate, where the celestial strain resounds to the accompaniment of the **sound of five musical instruments.*** 1291

In the *Sadh Sangat*, the company of the holy, with the cultivation and earning of **Gurbani**, the seeker obtains cash 'bounties' or 'blessings'. These blessings or bounties can be stated as follows:-

No matter how many difficulties, distresses and miseries a human being faces, they all sprout from base thought and deeds. Through the cultivation of the '*Shabad* or Word', the seeker, rising above the pain and comforts of materialism, sometimes momentarily experiences or becomes aware of a flash of divine serenity. Remembrance of those moments of divine serenity, keeps encouraging him again and again towards the cultivation of the '*Shabad* or Word'.

With the internal practice of the '*Shabad* or Word', the intuitional deliberations or thought process of worrisome and anxiety-ridden etc. notions stop emerging, and the mind of the seeker, **experiencing a pull of some strange Divine feeling, gets motivated towards the cultivation of 'word-consciousness'**.

Generally, the human intellect and sub-consciousness gets polluted with envy, duality sensual desires making one selfish, leading towards a path of destruction. On the other side, through the illumination of the '*Shabad* or Word', the human consciousness and intellect **gets fashioned according to the authentic school of the *Sadh Sangat***, the company of the holy and that very same consciousness and intellect, filled with the inspiration of Divine knowledge, **treads the path of selfless service and generosity.**

Passing through many births and under the influence of negative company in this life humans abides in the 'materialistic black prison' of doubt-fallacy or in the pitch-darkness of ignorance. But through the intuitional knowledge of Guru's '*Shabad* or Word', this whole materialistic world begins to appear like a mountain of smoke and the darkness of ignorance simply disappears.

When the Lord's Shabad abides in the mind, the darkness of ignorance is dispelled.

Meeting with my Friend, the True Guru, I have obtained the Divine knowledge.

ਅੰਧਿਆਰੈ ਦੀਪਕ ਆਨਿ ਜਲਾਏ ਗੁਰ ਗਿਆਨਿ ਗੁਰੂ ਲਿਵ ਲਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੭੨)

ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ ਭੁਲਾਵੇ ਅੰਦਰਿ ਮਨੁਖ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਖਾਂ ਕਲੇਸਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਸਹਿਮਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । 'ਸਬਦੁ' ਦੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਗਿਆਸੂ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਜਾ ਕੈ ॥
ਦੁਖੁ ਦਰਦੁ ਭ੍ਰਮੁ ਤਾਕਾ ਭਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੭੯)

ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਿ ਭਰਮ ਭਉ ਭੰਜਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ਦੂਜਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੩੩)

ਸਾਚੇ ਨਿਰਮਲ ਮੈਲੁ ਨ ਲਾਗੈ ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਭਰਮ ਭਉ ਭਾਗੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮੬)

ਮਨੁਖੀ ਮਨ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਬਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਸੁਤਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਅਉਥਾੜਾ' ਜਾਂ 'ਉਥਾਰਾ' (Nightmare) ਯਾ ਦਬਾਵ ਵਾਲੀ ਨੀਂਦ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ । 'ਸਬਦੁ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਏ 'ਆਤਮਿਕ-ਜਾਗ' ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਨਵ ਹਾਣਿ ਨਵ ਧਨ ਸਬਦਿ ਜਾਗੀ ਆਪਣੇ ਪਿਰ ਭਾਣੀਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੪)

ਇਕਿ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਸਦਾ ਜਨ ਜਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੭)

ਤਸਕਰੁ ਚੋਰੁ ਨ ਲਾਗੈ ਤਾ ਕਉ ਧੁਨਿ ਉਪਜੈ ਸਬਦਿ ਜਗਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੯)

ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਗਿਆਸੂ ਵੇਖਾ-ਵੇਖੀ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ, ਅਨੇਕਾਂ ਫੌਕੇ ਰਸਮੀ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਰਟਨ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਹੀ ਰਿੜਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੋਟੀ-ਬਿਰਤੀ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ, ਸੱਚ-ਝੂਠ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਯਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਪਰ, ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਬਦੁ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ 'ਹੰਸ ਬਿਰਤੀ' ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਚ-ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਨਾਨਕ ਭੇਟਿਓ ਸਾਚੈ ਸਬਦਿ ਨਿਬੇਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੭੮)

ਸਾਚਿ ਸੂਚਾ ਸਦਾ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਝਗਰੁ ਨਿਬੇਰਓ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪੪)

ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤਕ

When the Guru comes and kindles the lamp of the great Divine knowledge in darkness, the mortal's attention is fixed on God. 172

In materialistic doubt-fallacy human being remains worried under numerous difficulties, miseries, distresses, worries and fears. In the intuitional illumination of 'Shabad or Word', materialistic doubt-darkness gets erased and the seeker leads a spiritually blissful life.

He, within whose mind the Guru's Shabad abides, his sorrow, pain and doubt flee. 1076

I meditate on the Lord, the Destroyer of doubt and dread, and know not any other. 1233

Immaculate are the true persons and no filth attaches to them.
By Guru's Shabad, their doubt and dread depart. 686

The human mind remains sleeping in the rapture of tri-attributive materialism. It has been referred to in *Gurbani* as a nightmare or a deep heavy sleep. With the cultivation of 'Word-Consciousness' the seeker *spontaneously arrives at a 'Divinely-awakened' state.*

The young bride of the age of her young Bridegroom is awakened through the Shabad and is pleasing to her Groom. 844

There are some persons who reflect on the Shabad and ever remain awake. 1047

Lord's riches cannot be stolen and burgled, as the Shabad melody wells up in him and he keeps awake. 1039

On the religious plane, a lot of seekers entangled in various forms of doubt, keep practicing numerous hollow official rites and rituals which is akin to churning water. In this way their gross mind is unable to differentiate or make a decision about something being good or bad, true or false etc. However, in the company of *Sadh Sangat*, the company of the holy, with the cultivation of the Word, the seeker acquires a 'swan like' purified mind and he is able to differentiate between truth and falsehood.

Nanak has met with the Guru-God and is emancipated through the True Shabad. 878

Ever truthful and immaculate am I, O Nanak, and by Guru's Shabad, my strife is ended. 844

The whole world's knowledge and science is limited to the three attributes of materialism.

ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ । ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਉਤੇ ਨਿਜੀ ਉਕਤੀਆਂ, ਜੁਗਤੀਆਂ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਦੀ ਪਾਣ ਜਾਂ ਰੰਗਤ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਚੇਰਾ ਤੇ ਚੰਗੇਰਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਵਲ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਛਿਲਕੇ ਦੇ ਅਧਿਅਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ । ਪਰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ 'ਅਧਿਆਤਮਕ ਤਤ-ਗਿਆਨ', ਕੇਵਲ ਗੁਰਸਬਦ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਚੀਨੇ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਧਨੁ ਸਾਰੋਂ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੨)

ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਪਾਏ ਗੁਰਸਬਦੀ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੫)

ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅੰਤੀਵ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਾਧਾਰਣ ਇਨਸਾਨ ਸੰਸਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ । ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਮੌੜੇ ਤੇ ਗਲਤ ਕਦਮ ਪੁਟ ਕੇ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੁਖਦਾਈ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਜੀਵਨ ਸੋਧ, ਪਰਖੀ ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਈ ਹੋਈ ਸਚਾਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਮਨ-ਬਚ-ਕਮ ਕਰਕੇ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਿਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਸਦੇ ਸੰਸਾਰਿਕ, ਸਾਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕਰਮ-ਕ੍ਰਿਆ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਸੁਖਦਾਈ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ਨੀਯ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਨਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੀਰਘ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਗੁਰਸਬਦੀ ਮਨੁ ਧੀਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੦੭)

ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸੰਸਾਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ, ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਲੀਨ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਮਨਰੰਜਨ ਸਾਹਿਤ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਪਰਿਵਰਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ, ਜਗਿਆਸੂ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ 'ਸਬਦੁ' ਦਾ ਰਸ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਚਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਤੇ-ਸਿਧ ਅਤੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਨੁਖੀ, ਕਿਤਾਬੀ ਤੇ ਖਿਆਲੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਅਲਿਪਤ ਰਹਿ ਕੇ, ਦੈਵੀ-ਮੰਡਲ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤ ਸਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਦਾ ਅਲਿਪਤੁ ਰਹੈ ਗੁਰਸਬਦੀ ਸਾਚੇ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੧)

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਗਿਆਨ ਤੇ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰ ਸਾਡੇ ਵਿਕਾਰੀ ਮਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪਾਪ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਪਰ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੀਵਨ 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਾਇਣ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤੇ ਇਸ ਜਨਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

Since religious knowledge is **tempered with personal maxims**, schemes, and intelligence, no uplifting or beneficial change comes in the life of a seeker. On the other hand, science is satisfied in the pursuit of knowledge concerning only the peel or **the outer layer of the creation**. But the 'spiritual essence-knowledge' capable of bringing about a change in life, can only be acquired through intuitional deliberation or contemplation of the Guru's *Shabad* or Word.

The mortal should rest his mind on the treasures of the true spiritual wisdom and meditation, and ought to remain attuned to the One Lord's Shabad.

1332

*By the **Guru's Shabad**, he applies the ointment of spiritual wisdom to his eyes, the Merciful Master, in His Mercy, unites him with Himself.*

1065

In the absence of the intrinsic experience of intuitional knowledge, an ordinary man cannot have insights simply from worldly or religious aspects. At every turn in life he takes a wrong step and later suffers the painful consequences. The life's path as stated in Gurbani, is a tested and an experienced truth. For this reason when a seeker, through thought, word and deed, does the **cultivation of the 'Shabad' or Word** in the *sadh-sangat*, the company of the holy, **gains profound insightst** such that all his worldly, social, political, religious, house-hold deeds and actions are **beneficial and ideal** for the whole world.

*Nanak, I have obtained deep vision and peace and with the **Guru's Shabad** my soul is consoled.*

1107

Under the influence of karmic actions from the previous birth, and the current ones, man, in the process of fulfilling his low inclinations, is **automatically engrossed** in base type of company, entertainment, literature etc. But when, with the blessings of the Guru, the seeker **tastes the relish and the sweetness of the 'Shabad'** or Word in the *Sadh Sangat*, the company of the holy, then he automatically and spontaneously **detaches himself from the company of base people, books, thoughts and learns art of living in the Divine realm**.

*He, who ever remains detached by the **Guru's Shabad**; His mind is attuned to the True Lord.*

1061

The truth is, our knowledge and actions are the **weapons of our sinful mind**. That is why without our knowing we keep on committing numerous mental and physical sins. But with the **cultivation of the 'Shabad' or Word**, man becomes **'attached to the soul'** and the sins of both the previous births and this birth, get destroyed.

ਸਾਚ ਸਬਦੁ ਹਿਰਦੇ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਵਿਖ ਜਾਹਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੪੩)

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਾਟੈ ਕੋਟਿ ਕਰਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੯੫)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੰਗਤੀ—

ਮਾਇਆ ਬਿਆਪਤ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੯੨)

ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਮੋਹਣੀ ਮਾਇਆ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅੰਦਰ ਆਸ਼ਾ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਧਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਵ ਅੰਦਰ 'ਮਾਨਸਿਕ ਤਨਾਉ' (Mental tension) ਵੀ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਿਆਨਕ 'ਘੁੰਮਨ ਘੇਰ' ਜਾਂ 'ਅਗਨ-ਸ਼ੋਕ-ਸਾਗਰ' ਵਿਚੋਂ, ਕੇਵਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰ-ਸਬਦ ਦਾ ਬਾਰੰਬਾਰ ਅਭਿਆਸ ਹੀ ਵਿਚਿਤ੍ਰ, ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀ, ਮਾਇਕੀ ਭੁਖ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਂਤ' ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਗਿਆਨੁ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਇਸੁ ਤਨਹਿ ਜਲਾਏ ॥
ਤਿਸ ਦੀ ਬੁਝੈ ਜਿ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਕਮਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੭)

ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੀ ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ਹੋ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੮੫)

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਸਭ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭੁਖ ਗਵਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੫੦)

'ਅਧਿਆਤਮਕ ਬਿਸਮਾਦ' ਕ੍ਰੋਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕ੍ਰੋਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਲਿਖਾਰੀ, ਕਵੀ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਦਿ, ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਰੱਬੀ-ਬਿਸਮਾਦ' ਦੀ ਅਨੁਭਵਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। 'ਰੱਬੀ ਤੇ ਅਨੰਦੀ ਬਿਸਮਾਦ' ਦੀ ਅਨੁਭਵਤਾ, ਕੇਵਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਤਭੁਜੁ ਚਲਤੁ ਕੀਆ ਸਿਰਿ ਕਰਤੈ ਬਿਸਮਾਦੁ ਸਬਦਿ ਦੇਖਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੭)

ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਈ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਸੋਝੀ ਹੋਈ ॥
ਨਾਨਕ ਸਾਚਿ ਰਤੇ ਬਿਸਮਾਦੀ ਬਿਸਮ ਭਏ ਗੁਣ ਗਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੬)

ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ, ਲਈ ਜਗਿਆਸੂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਧਨਾਵਾਂ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਜਪ, ਤਪ, ਤੀਰਥ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡ, ਸੰਜਮ ਆਦਿ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਲੰਬੀਆਂ ਤੇ ਕਠਨ ਸਾਧਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ

He, who enshrines the True Shabad within his mind and heart; his sins of many births are washed off. 1143

The Guru's Shabad destroys millions of misdeeds. 1195

According to the Gurbani line –

The mammon affects in many ways. 182

The multi-coloured, enchanting maya, overpowers the human mind and keeps flaming the flames of hope and desire within. In the process of fulfilling these needs, the **mental tension** within also keeps increasing. **Only through the cultivation of the 'Shabad' or Word can man free himself from this terrible 'whirlpool' or the 'ocean of grief and fire'.** Only the continuous practice of contemplation can 'calm' the intoxicating, multi-coloured hunger of materialism.

Spiritual ignorance and desire burn this human body.
Alone his fire is extinguished who acts upon the Guru's Shabasd. 1067

I have silenced my ego, quenched the fire of my desires and contemplating the Shabad have obtained peace. 1045

Nectar-sweet is the Guru's Shabad, it banishes all the craving and hunger. 850

The play of 'Spiritual wondrousness' is beyond the realm of the three qualities or attributes of materialism. For this reason the philosophers, writers, poets, artists etc. cannot create the intuitional awareness through their work of art. The **experience or awareness of 'Divine Ecstasy' can only take place through the 'Shabad' or Word.**

The Supreme Creator-Lord has created the play of Nature and by His Shabad, has shown the wondrous dhow. 1037

His limit no one knows.
It is through the Perfect Guru, that I have obtained understanding.
Nanak, wondrous are they, who are imbued with the Lord's truth and singing His praise they became delighted. 1036

After adopting a religion, to progress spiritually, the seeker espouses numerous disciplines like chanting, penance, rites-rituals, restraints etc. But in spite of all these lengthy and arduous disciplines he makes **no spiritual progress.**

ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾ ਨੇ ਜਗਿਆਸੂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ, ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਜਪ, ਤਪ, ਤੀਰਥ, ਸੰਜਮ ਆਦਿ ਦਸਿਆ ਹੈ ।

ਅੰਤਰਿ ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਜਾਪੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੨)

ਸਗਲੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ ਜਪ ਤਪ ਤੀਰਥ ਸਬਦਿ ਵਸੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੨)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੰਗਤੀ — "ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ" ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ, 'ਸਬਦ' ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਥਵਾ ਨੇੜਤਾ ਜਾਂ ਸਮੀਪਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਸਦ ਹੀ ਨੇੜੈ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਣਹੁ ॥

ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਨਜੀਕਿ ਪਛਾਣਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੬)

ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਗੁਪਤੈ ਵਰਤੈ

ਗੁਰਸਬਦੀ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਰੀ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੬੭)

ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਿਸੈ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੫੦੬)

ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ਦੂਰਿ ਨ ਜਾਣਹੁ ॥

ਗੁਰਸਬਦੀ ਹਰਿ ਅੰਤਰਿ ਪਛਾਣਹੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੬)

ਅਜੋਕੇ ਪਦਾਰਥਕ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਫਿਲੋਸਫੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ਾਂਤ-ਪੂਰਵਕ ਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਤੇ ਮਲੀਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । 'ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ' 'ਸਬਦੁ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਅੰਤਿਸ਼ਕਰਨ ਵਿਚ 'ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ' ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਰਮ, ਵਹਿਮ, ਸਹਸਾ ਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਜੀਵਨ ਨਿਰਮਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰਾ-ਹਜ਼ੂਰ ਤੇ ਜਾਹਰਾ-ਜਹੂਰ 'ਦਰਸ਼ਨ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਗੁਾਨ ਕੀ ਆਈ ਆਂਧੀ ॥

ਸਭੈ ਉਡਾਨੀ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਟਾਟੀ ਰਹੈ ਨ ਮਾਇਆ ਥਾਂਧੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੩੧)

ਸਬਦੁ ਦੀਪਕੁ ਵਰਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੬੪)

ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਭਾਲਿ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੭੫੨)

ਸਬਦੁ ਚੀਨਿ ਆਤਮੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਸਹਜੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥

(ਪੰਨਾ-੭੫੩)

ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰੈ ਦੀਪਾ ॥

ਬਿਨਸਿਓ ਅੰਧਕਾਰ ਤਿਹੁ ਮੰਦਰਿ ਰਤਨ ਕੋਠਤੀ ਖੁਲੀ ਅਨੂਪਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੨੧)

For this reason to ensure the spiritual progress of the seeker, the *Satguru* has stated that the cultivation of the 'Shabad' or Word is the purest form of chanting, penance, pilgrimage, restraint, etc.

Through the Guru's Shabad it is realised that meditation, austerity and self discipline are within the mortal. 1092

All the virtuous deeds, religious acts, purifications, self mortifications, devotions, austerities and pilgrimage to the holy places abide in the Lord's Name. 1332

According to the line in *Gurbani* - 'Through the Word of the Guru's Shabad, He is pervading everywhere', the Lord through the 'Shabad' or Word is pervading our heart and the whole creation and through the cultivation of the 'Shabad' or Word, HIS presence or closeness or proximity can be experienced.

Ever close at hand is the Lord. Deem Him not afar.
Through the Word of the Guru's Shabad, realize that He is very near. 1069

In ocean, earth and sky, He is unmanifestly contained and by Guru's Shabad, His sight is seen. 597

My Master is eternal. He is seen by practicing the Shabad meditation. 509

The Lord is ever close at hand. Deem Him not distant.
Under Guru's Shabad, realize God within thee. 116

With the current material based scientific knowledge and philosophy, human's life, instead of becoming more serene and righteous, is becoming more base and defiled. With the cultivation of the 'illumination-form' of the *Shabad* or Word, a 'storm' of 'intuitive knowledge' arises in the seeker's sub-consciousness, making life untainted with the disappearance of doubt, superstition, the darkness of anxiety and duality. In this way one receives the 'darshan' or the experience the presence of the ever pervading, ever manifest Primal Lord.

So, brethern, the storm of Divine knowledge has come. It has wholly blown away the thatched hut of doubt and even the bonds of mammon have not been left. 331

The light of the Shabad lamp, is pervading the three worlds. 664

Searching within and without, I have ultimately seen God through the Guru's Shabad. 752

Remembering the Shabad, my soul is illumined and I now remain merged in celestial bliss. 753

The Shabad, of the True Guru, is the light of the lamp. With that the darkness of the body-mansion is dispelled and the beautiful cabin of jewels is opened unto me. 821

ਅਸਲੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੱਖਣ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ—

“ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤਿ ਕਰਤਾ ਜਾਣੈ ਕੇ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਸੂਰਾ ॥” (ਪੰਨਾ-੯੩੦)

ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ-ਸਬਦ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਕ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬੁਝਿਆ ਚੀਨਿਆ ਪਹਿਚਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘ਸਬਦ’ ਦੀ ਸੋਝੀ ਜਾਂ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਇਨਸਾਨ ਮੂਲ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਹੀ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਏਕੁ ਪਛਾਣਿਆ ਏਕੋ ਸਚਾ ਸੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੮੫)

ਏਕੋ ਸਬਦੁ ਸਚਾ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਣੈ ਜਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੇਤੀ ਬਿਲਲਾਇ ॥

ਵਿਰਲਾ ਕੋ ਚੀਨਿਸਿ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਿਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੮੮)

ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬੁ ਸਬਦਿ ਸਿਵਾਪੈ ਸਾਚਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮੮)

ਪ੍ਰਭੂ ਇਕ ਹੈ, ਪਰ ਤ੍ਰੈ-ਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ੈ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜੋੜੀ (Pair) ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ - ਦੁਖ-ਸੁਖ, ਤੂੰ-ਮੈਂ, ਉਚਾ-ਨੀਵਾਂ, ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ ਆਦਿ। ਹਉਮੈ ਅਧੀਨ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਤ੍ਰੈ-ਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਖਚਤ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ, ਮਨੁਖ ਦੀ ਹਰ ਸੋਚਣੀ, ਭਾਵਨਾ, ਕਰਮ ‘ਦੂਜੇ-ਭਾਉ’ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ‘ਦੂਜੇ-ਭਾਉ’ ਜਾਂ ‘ਦੂਜੇ-ਦੋਇ’ ਦੇ ਭਰਮ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ‘ਸਹਜ-ਅਨੰਦੀ’ ‘ਏਕ-ਸਬਦੁ’ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯)

ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਏਕੋ ਸੋਈ ॥ ਦੂਜੀ ਦੁਰਮਤਿ ਸਬਦੇ ਖੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫੧)

ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਕਰਹਿ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਦੁਬਿਧਾ ਸਬਦੇ ਖੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੩੩)

ਸਥੂਲ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਸੂਖਮ ਮਾਨਸਿਕ ਸੇਵਾ ਦੋਨੋਂ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਮੁਖ ਅੰਗ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਦੇ ਫੁਰਨੇ, ਵਲਵਲੇ ਤੇ ਇਛਾਵਾਂ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰੀਰ, ਮਨ ਦਾ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ, ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭੀ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ, ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਚਾਉ ‘ਸਬਦੁ’ ਦੀ

To recognize pure gold, it is essential to be knowledgeable about all the characteristics and the attributes of gold. Exactly in the same way -

The Creator's extent, only the Creator knows, or knows the valiant Guru. 930

it is only through the illumination of the Guru's *Shabad* or Word that the One Primal Lord can be unraveled, discovered and recognised. Without the awareness or the cultivation of the '*Shabad* or Word', man, setting aside the main worship of the Lord *Waheguru*, keeps wandering in the worship of numerous gods, goddesses and prophets.

Through the Guru's Shabad, they realize the One Lord, that One True Lord.

1285

The Shabad alone is the True seal of the Lord's approval.

It is through the Perfect Guru, that the Wise Lord is known.

1188

Good many men wait for Thy vision, O Lord.

Through the Guru's Shabad, some rare one realises the Lord and blends with Him.

1188

O Nanak, through the Shabad, the True Creator Lord is recognized.

688

There is ONE Primal Lord, but in the realm of materialism's three attributes, every entity or thing occurs in pairs, like suffering-pleasure, you-me, good-bad etc. Over numerous births, under the influence of egotism, engrossed in the three attributes of materialism, man's every thought, desire, action takes place in 'second love' or duality. The doubt of this 'duality' or 'double-mindedness', can only be removed by the 'spontaneous-bliss' of the Guru's 'one *Shabad* or Word'.

The Guru's Shabad, burns the love of duality.

129

Wherever I see, there I see Him alone.

Duality and evil intellect I have eradicated through the Shabad.

1051

Day and night, he ever devoted himself to the Lord's meditation, and through the Shabad, was rid of his duality.

1133

Both the gross physical body and subtle mental faculty, are regarded as the main components of the spiritual path. The body is the tool of the mind, needed to manifest thoughts, emotions and desires. The source of physical sewa or service, the leadership, and inspiration also takes birth in the mind. The **joy in the mind from selfless service and benevolence, sprout through the cultivation of the '*Shabad* or Word'.**

ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਸਬਦ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਚੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

- ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੨੩)
- ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਨਿ ਆਪਣਾ ਪੂਰੇ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੧੨)
- ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ ਗਹਹਿ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੦੬)
- ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੀ ਸਬਦਿ ਸਾਲਾਹੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੮)

ਪੂਰਬਲੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੋੜ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜੀਵ ਦਾ 'ਮਨ' (Lower Conscious) ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਲ ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਾਧਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ 'ਮਨ' ਨੂੰ ਘੜਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਪ, ਤਪ ਹਠ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੰਗੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ। ਜੀਵ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ, ਵਿਕਾਰੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸੂਖਮ ਭੇਦ, ਕੇਵਲ 'ਸਬਦੁ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਮਝੇ ਤੇ ਬੁਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

- ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਭੇਦੀਐ ਸਦਾ ਵਸੈ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੪੮)
- ਹਰਿ ਮੰਦਰੁ ਸਬਦੇ ਖੋਜੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਲੇਹੁ ਸਮ੍ਹਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੪੬)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਨ, ਬੁਧੀ, ਦੇਸ਼, ਕਾਲ, ਅੱਖਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ—

- ਸੁਣਿ ਵਡਾ ਆਖੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥ ਕੇਵਡੁ ਵਡਾ ਡੀਠਾ ਹੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੯)

ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਨੂੰ ਓਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਗੁਰ-ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਅਸਚਰਜ਼ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਸਦਾ ਕਰਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਅਪਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੯੩)
- ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀਐ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੯੧)
- ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਸਬਦਿ ਸਾਲਾਹੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫੫)

ਸੱਚੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਥਾਹ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ

In other words, it is only **through the intuitional contemplation of the Shabad or Word that true sewa or service takes place.**

- The service of the Guru is to ponder over the Shabad.* 223
- They serve their Lord by **reflecting over the Perfect Shabad.*** 512
- One who contemplates the Shabad, and does Guru's service.* 906
- I serve the True Guru, and praise the Shabad.*** 1048

In the flow past karmic flow, the human lower consciousness keeps wandering in numerous directions at great speed. The principal purpose of all the religious disciplines is to 'fashion' or shape the mind. Through the practice of chants, penance, rigorous physical postures and many other difficult physical and mental rites-rituals the secret of the mind is not discovered. The secret of mind's wandering, sinful condition and its many other subtle mysteries can only be **understood and unravelled through the 'Shabad or Word'.**

- With the Guru's Shabad, the soul is pierced through and the Lord ever abides with the man.* 548
- God's mansion is found through the Name, so contemplate thou the God's Name.* 1386

The being or form of Waheguru and His creation is beyond mind, intellect, space, time, words etc., that is why according to Guru Ji —

- By hearing everyone call Thee great (O Lord!). But one who has seen Thee knows, how great Thou are.* 9

only he can state the praises and eulogies of the fathomless Primal Lord, who has **experienced the presence of the Primal Lord.** That is why it is only through the Guru's *Shabad* or Word that the bliss of the Primal Lord's wondrous praise and eulogy can be experienced.

- Through the Infinite Shabad of the Guru, night and day, I ever sing the praise of the Lord.* 593
- Eulogising the Lord through Guru's Shabad, the mortal merges in the Lord's Name.* 791
- The Guru-ward sings the praises of Naam and Shabad.* 1055

The praise of the true Master is true and His language is full of love. Hence,

ਲਈ ਬਿਸਮਾਦੀ ਸਿਫਤਿ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ, 'ਬਿਸਮਾਦੀ ਸਿਫਤਿ' ਅਤੇ 'ਰੱਬੀ-ਪ੍ਰੇਮ' ਦਾ ਅਨੰਦ ਅਸੀਂ ਖੁਦ-ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰਸ ਤੇ ਸਵਾਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ 'ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ' ਜਾਂ 'ਸਬਦੁ' ਰੂਪੀ ਅਮੁਕ ਭਗਤੀ-ਭੰਡਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਧਿਆਏ
 ਏਹਾ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਭਾਵਣਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੨)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਸਦਾ ਨਿਰਮਲੁ ਸਬਦੇ ਭਗਤਿ ਕਰਾਵਣਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੫)

ਸਚੀ ਭਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਪਿਆਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੫੬)

ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹੋਇ ॥
 ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੈ ਕੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੬੧)

ਜੀਵ ਨੂੰ ਦੁਰਲਭ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ—ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਚੇਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਣਜ-ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਨੇਕਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਾਰਾ 'ਹੀਰੇ ਜੈਸਾ ਜਨਮ', ਮਾਇਕੀ-ਬਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਪਰਵਿਰਤ ਹੋ ਕੇ, 'ਕਉੜੀ ਬਦਲੇ' ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਹੀ 'ਵਣਜ-ਵਪਾਰ' ਕੇਵਲ ਸਬਦੁ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖਾ ਹਰਿ ਧਨੁ ਖਟਿਆ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੪੧੪)

ਨਾਵੈ ਕਾ ਵਾਪਾਰੀ ਹੋਵੈ ਗੁਰਸਬਦੀ ਕੋ ਪਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੬੨)

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵਣਜਨਿ ਵਾਪਾਰੀ ਨਦਰੀ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੫੬)

ਇਹੁ ਵਖਰੁ ਵਾਪਾਰੀ ਸੋ ਦਿੜੈ ਭਾਈ ਗੁਰਸਬਦਿ ਕਰੇ ਵੀਚਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੩੬)

ਸਬਦ ਦੇ ਪਿਆਰ, ਸਰਧਾ ਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਾਇਆ-ਮੋਹ ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਵਣਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੬)

ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇਗਾ ਉਬਰੇ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੧੧)

ਮਾਇਆ ਅਗਨ ਜਲੈ ਸੰਸਾਰੇ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਵਾਰੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੪੬)

ਨਾਨਕ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੭੬)

ਚਲਦਾ...

we can only worship the Primal Lord *Waheguru*, by speaking the language of wondrous praise and godly love. However, we cannot joyfully experience the bliss of 'wondrous praise' and 'godly-love' by our own self. **To experience the taste and relish of this wondrous language of love**, the *Satguru's* have compassionately blessed us, with the **inexhaustible supply of devotional material in the form of 'Bani or Word (directly) from the source'**.

Under the Guru's Shabad, he ever meditates on God. This devotion is pleasing to Him. 122

The Guru's devoted Sikh ever sings praises of the immaculate Lord, and by Guru's Shabad performs His devotional service. 125

True devotion consists in enshrining affection for the Guru's Shabad. 159

(The man whom Lord gives His Name) performs His devotional service night and day, under Guru's Shabad.
Some solitary man understands Guru's Teaching. 161

The human being was blessed with a priceless and difficult to attain life, to enable him to carry out the transactions of virtuous deeds of service and simran. But, being entangled in the wondrousness of materialism, this 'precious-jewel-like human birth' is being traded for a worthless coin, because of numerous base tendencies and ignorance. **Divine transactions can be done only through the Shabad or Word.**

Reflecting on the Guru's Shabad, the Guru-wards earn the God's riches. 1414

Anyone who deals in the Lord's Name; Through the Guru's Shabad, he attains the Lord. 1062

By the Guru's Shabad, the merchants deal with Him and by His Grace, the Lord unites them with Himself. 1059

The merchant who deliberates over the Guru's Shabad, O brother, he securely secures this merchandise. 636

Through love, devotedness and intuitional deliberations, the seeker's materialistic attachment gets burnt.

I am a sacrifice, my life is a sacrifice unto those who by Guru's Shabad burn their love of wealth. 129
Wealth and worldly love shall perish. It is by contemplating the Shabad that one is saved. 911

In the fire of worldly valuables, the world is burning. Pondering over the Shabad, the Guru-ward quenches this fire. 1049

Nanak, love of the worldly valuables is burnt through the Lord's Shabad. 1176